

ZPRÁVY

● Prof. RNDr. Viliam Foltán, CSc., jubuluje

V ostatnom čase si široká farmaceutická komunita pripomenula 65 rokov prof. RNDr. Viliama Foltána, CSc., vedúceho Katedry organizácie a riadenia Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského (FaF UK) v Bratislave.

Náš jubilant sa narodil 23. 11. 1946 vo Veľkých Uherciach v okrese Partizánske, kde absolvoval aj základnú školu. V roku 1960 začal navštevovať Strednú zdravotnícku školu, odbor farmaceutický laborant v Bratislave. Po maturite v roku 1964 pokračoval v štúdiu na FaF UK, ktorú ukončil v roku 1969. Diplomovú prácu so zameraním na sortiment liekov v terapii vypracoval na katedre lekárenskej prevádzky pod vedením RNDr. S. Hartlovej.

Ukončením vysokoškolského štúdia sa neprerušili kontakty s jeho Alma Mater, aj keď ako absolvent fakulty nastúpil pracovať do Slovakofarmy, n.p., Hlohovec, do vývojového laboratória, kde pracoval pod vedením RNDr. J. Balúcha. Absolvovanie jednoročnej vojenskej prezenčnej služby a prebiehajúce zmeny na FaF UK v Bratislave (znovu otvorenie štúdia farmácie v Čechách) mu umožnili návrat na fakultu. Od roku 1971 nastúpil na katedru lekárenskej, neskôr farmaceutickej prevádzky a pôsobí dodnes na dnešnej katedre organizácie a riadenia farmácie.

Od roku 1972 do roku 1976 absolvoval interné doktorandské štúdium na Farmaceutickej fakulte 1. Lekárskeho inštitútu v Moskve, ktoré ukončil obhajobou dizertačnej práce na tému Hodnotenie zabezpečenia liekmi v Československu, a bola mu priznaná vedecká hodnosť kandidáta vied v odbore farmácia.

Od roku 1976 pôsobil ako odborný asistent na katedre farmaceutickej prevádzky, ktorú v tom čase viedla doc. J. Vlčková, a neskôr po roku 1980 prof. V. Špringer. V roku 1987 získal pedagogickú hodnosť docenta na Lekárskej fakulte UK v Bratislave v odbore organizácia zdravotníctva.

V roku 1997 prešiel riadnym habilitačným konaním, keď predložil habilitačnú prácu na tému Zdravotníctvo a lieková politika a získal vedecko pedagogickú hodnosť docenta. Na jej základe absolvoval potom inauguračné konanie a v roku 1998 bol menovaný profesorom z odboru verejné zdravotníctvo.

Od septembra 1998 po konkurznom konaní sa stal vedúcim katedry organizácie a riadenia farmácie, FaF UK vo funkcii ktorej pôsobí doteraz.

Za uplynulých 40 rokov prof. Foltán ako vysokoškolský učiteľ viedol cvičenia, semináre a prednášal viaceré disciplíny tvoriace profil farmaceutického štúdia v kontexte zdravotníctva. Počínajúc organizáciou a manažmentom v zdravotníctve a vo farmácii, výrobu liekov a ich kontrolu, liekovú politiku, sociálnu farmáciu, liekovú legislatívu, ale aj ekonomiku a osobitne farmakoeko-

nomiku, pri zrode ktorej stál v podmienkach Slovenskej republiky. Na túto časť práce bezprostredne nadväzovali skúšky, práca v komisiách pre štátne záverečné a rigorózne skúšky, pôsobenie v skúšobných komisiách pre vzdelávanie lekárov

a farmaceutov, posudky na dizertačné a habilitačné práce pre lekárske fakulty v Bratislave a v Košiciach, Farmaceutickú fakultu v Hradci Králové, Ekonomickú univerzitu v Bratislave a fakultu manažmentu UK. V rámci prednáškovvej a pedagogickej práce v rokoch 1995–1998 pôsobil aj na Farmaceutickej fakulte Veterinárnej a farmaceutickej univerzity v Brne a dodnes spolupracuje aj so SZU predovšetkým v oblasti prednášok, skúšok a záverečných prác v rámci certifikačnej metódy vo farmakoekonomike, ktorú doteraz absolvovalo niekoľko desiatok lekárov a farmaceutov.

Súčasťou práce učiteľa vysokej školy sú samozrejme aj diplomové, v posledných rokoch aj bakalárske, doktorandské a dizertačné práce. Počas pôsobenia prof. Foltána na FaF UK vypracovalo pod jeho vedením viac ako 140 študentov diplomové práce, niekoľko bakalárskych prác. Ako konzultant spolupracoval pri 70 rigorózných prácach absolventov farmácie v Bratislave a v Brne. Školil desiatku doktorandov, z ktorých k dnešku už siedmi získali vedecko-pedagogický titul PhD. Ako garant akreditovaného vedného odboru Lekárstvo-socialna farmácia pripravil habilitáciu troch docentov. Je predsedom spoločnej odborovej komisie lekárstvo-socialna farmácia, pôsobí v komisii z galenickej farmácie, farmakognózie a farmakológie, ale aj v komisii socialnej a klinickej farmácie na farmaceutickej fakulte v Hradci Králové a v Brne.

Vo vedecko výskumnej práci sú predmetom záujmu jubilanta ekonomické a sociálne aspekty lieku, hodnotenie dopadov liekovej politiky a v poslednej desiatke rokov problematika farmakoepidemiológie a farmakoekonomiky. V daných oblastiach bol riešiteľom niekoľkých grantov v rámci medzinárodného programu Kopernikus zameraných na hodnotenie trendov a tendencií spotreby liekov a medzinárodného grantu EÚ pod garanciou Antwerpskej univerzity so zameraním na oblasť antibiotík – European Surveillance of antimicrobial Consumption, ktorý prebiehal od roku 2003 do prvej polovice roku 2011.

Jubilant v danom programe pracoval ako národný reprezentant, riešil otázky prepojenia domáceho prostredia s medzinárodným a napomáhal rozvoju antibiotickej politiky v Slovenskej republike. Aj z tohto dôvodu bol členom komisie Ministerstva zdravotníctva SR pre antibiotiká a protiinfekčné chemoterapeutiká, ako aj Komi-

sie racionálnej farmakoterapie. Súčasťou vedecko-výskumnej aktivity bolo aj vytvorenie a zabezpečenie činnosti databázy spotreby liekov jej softvérové zabezpečenie a fungovanie na ŠÚKL, pričom jej výstupy sa stali štandardnou časťou údajov OECD publikovaných v rámci Eurostat. Spracovanie údajov pre medzinárodné prehľady za Slovensko sú súčasťou databázy ŠUKL, ktorej je odborným garantom a jedným z vedúcich spracovateľov.

Vo vedecko-výskumnej práci nie sú zanedbateľné ani výsledky získané v rámci riešenia ďalších grantovaných projektov poskytovaných agentúrou VEGA, na ktorých sa aktívne podieľal ako zodpovedný riešiteľ. V priebehu posledných rokov mal pre zdravotnícku prax významné miesto projekt S-Medial riešený v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, ktorý po zhodnotení nielenže priniesol ekonomické úspory, ale prispel aj k riešeniu otázok spojených s dôsledkami rezistencie antibiotík.

Prof. Foltán je autorom alebo spoluautorom monografií: Voľnopredajné lieky. Martin: 2001; Voľnopredajné lieky, odborné poradenstvo a samoliečenie. Praha: 2003; Lieky. Lieková politika. Farmakoekonomika. Bratislava: 2003; Komunikácia a lekárska starostlivosť. Bratislava: 2011; Memorex klinickej farmakológie a liekov. Bratislava: 2002 a 2006; Diagnostika a liečba infekčných ochorení v ambulantnej praxi. Bratislava: 2006 alebo učebníc: Ekonomika a riadenie farmaceutického priemyslu. Bratislava: 1980; Organizácia a riadenie farmácie. Bratislava: 1983; Organizácia a riadenie farmácie. Seminárne úlohy I Bratislava: 1987; Organizácia a riadenie farmácie: Vybrané kapitoly. Bratislava: 1992; Sociálny aspekt a management ve farmácii: Vybrané kapitoly. Brno: 1997; Základy farmakoekonomiky Nové Mesto nad Váhom: 2004; Sociálna farmácia a zdravotníctvo. Martin: 2010 a Manažment, marketing a lieky. Bratislava: 2010.

Problematika farmakoekonomiky je v posledných

rokoch jednou z najfrekvencovanejších. V Slovenskej republike sa dostala do pozornosti koncom deväťdesiatych rokov aj vďaka jubilantovi. Nielenže patril k prvým autorom, ktorý o danej problematike publikoval, ale aj permanentne pracuje a angažuje sa riešením celého radu farmakoekonomických problémov, prácou v odbornej spoločnosti pre farmakoekonomiku pri SLS, ktorú zakladal a kde aj dnes pôsobí ako vedecký sekretár.

V databáze hodnotenia publikačnej aktivity menovaného sa nachádza 450 záznamov, z ktorých je cez 150 pôvodných vedeckých prác publikovaných doma, tri desiatky prác publikovaných v karentovaných zdrojoch, rad posterových sdelení, prezentovaných aj vyhodnotených na desiatke kongresov medzinárodnej spoločnosti pre farmakoekonomiku a liekové hodnotenie a v troch prípadoch, ale aj autorstvo a spoluautorstvo 23 knižných publikácií, učebných textov a monografií. Z publikovaných prác má jubilant viac ako 140 citácií v karentovaných a ďalšiu stovku v nekarentovaných časopisoch.

Je členom autorského kolektívu pôvodnej slovenskej encyklopédie BELIANA, v rámci ktorej spracovával časť venovanú liekom a farmácii. Pracuje v redakčnej rade Českej a slovenskej farmácie, Farmaceutického obzoru, Lekárnických listov, Farmakoekonomika a lieková politika, bol šéfredaktorom a teraz je vo funkcii predsedu redakčnej rady časopisu Antibiotiká a lieková politika.

Výsledky práce prof. Foltána boli ocenené okrem medailí FaF UK aj Čestným členstvom Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS), Weberovou cenou SFS, Medailou PhMr. Vladimíra J. Žuffu, SFS, za prínos do slovenského lekárstva, cenami za najlepšiu publikáciu v rámci SLS, ale aj pamätnými listami rektora UK a dekana FaF za úspešnú prácu so študentami.

Vážený pán profesor, dovoľ mi, aby som Ti k životnému jubileu poprial pevné zdravie a energiu do ďalšej práce v prospech našej farmácie.

J. Čižmárik

● Za doc. DrPh. PhMr. Ladislavom Kňazkom, CSc.

“Žiadna smrť nemôže byť zlá, ktorej predchádzal život dobrý.”

Kramerius

S týmto konštatovaním sa rodina a široká farmaceutická, lekárska a chemická komunita 16. 8. 2011 bratislavskom krematóriu navždy rozlúčila s pánom doc. DrPh. PhMr. Ladislavom Kňazkom, CSc., dlhoročným učiteľom Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského (FaF UK), ktorý zomrel 10. 8. 2011 v Bratislave.

Zosnulý kolega sa narodil 27. 2. 1923 vo Veľkých Ripňanoch, ktoré vtedy patrili do okresu Topoľčany. V rokoch 1942–1947 študoval odbor farmácia na Lekárskej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. V roku 1947 bol na nej promován za magistra farmácie.

Dňa 1. 7. 1947 sa stal asistentom Farmakologického ústavu Lekárskej fakulty, kde začal zabezpečovať výučbu chemických disciplín. Po reorganizácii pôsobil v rokoch 1948–1952 na Ústave farmaceutickej chémie LF. Patril medzi zakladajúcu generáciu učiteľov, ktorý od 1. 9. 1952 začali budovať samostatnú Farmaceutickú fakultu Univerzity Komenského (FaF UK). Po jej zriadení v rokoch 1953–1955 bol jej prodekanom a v rokoch 1955–1959 dekanom. Neskôršie v rokoch 1960–1967 bol opäť prodekanom pre vedu a výskum a pedagogickú prácu a sociálnu problematiku. V roku 1956 sa stal zástupcom docenta pre farmaceutickú chémiu.

V roku 1957 po rozdelení Katedry chémie FaF UK sa stáva prvým učiteľom a zakladateľom Katedry farmaceutickej chémie FaF UK (KFCH FaF UK).

